

Erfgoedweekend 8 en 9 oktober 2022

limburg vertelt

commerciële producties door Media Studio

Kwartiermaker Carola Janssen in Hoogcruts, het 'klooster van de 21e eeuw'.

HX Hoogcruts: een dynamisch venster op de wereld

In zijn lange geschiedenis, die teruggaat tot 1428, was Hoogcruts in Noorbeek een thuis voor kloosterlingen, universiteitsstudenten, kinderen en mensen met een geestelijke beperking. Na de recente restauratie heeft een nieuwe groep gebruikers er zijn intrek genomen. Samen geven zij vorm aan Hoogcruts als 'het klooster van de 21e eeuw'.

TEKST: MEYKE HOUBEN
BEELD: BAS QUAEVFLIEG

Een grote brand legt in 1979 grote delen van klooster Hoogcruts in de as. Tientallen jaren blijft het complex verlaten en verandert het steeds meer in een ruïne. Totdat Stichting het Limburgs Landschap in 2011 wordt gevraagd het monument te redden van de definitieve ondergang. Dat is het begin van een intensief restauratie- en consolidatietraject. Beetje bij beetje is het oorspronkelijke karakter van Hoogcruts weer tevoorschijn gehaald. De gewelven in de kelders zijn opgeknapt, er staat een nieuw dak op het hoofdgebouw, de 18e-eeuwse gloriëtte (theehuis) in de tuin is in oude luister hersteld en de kerk is - zonder dak, maar met een herbouwde voorgevel - weer herkenbaar.

Puurheid

Al heeft Hoogcruts zijn Rijksmonumentale status nooit verloren, toch is het complex begonnen aan een nieuw hoofdstuk in zijn geschiedenis. Met een nieuwe naam: HX Hoogcruts. "We profileren ons als het 'klooster van de 21e eeuw', vertelt kwartiermaker Carola Janssen. "Bij de restauratie stond voorop dat we de puurheid van de plek wilden bewaren. Iedereen die hier de eerste keer komt, is meteen verliefd. Prachtig natuurlijk, maar het gebouw is nog niet af. Daar hebben we mee geworsteld: Het Limburgs Landschap wil gedegen omgaan met ons erfgoed en het veilig stellen voor de verre toekomst. Samen met onze gebruikers zijn we nu aan het bedenken hoe we Hoogcruts verder willen afmaken. Dat vergt de nodige creativiteit, want de Nederlandse wet- en regelgeving is niet ingesteld op een langjarig transformatieproces en het gebruik van een monument zoals wij dat voor ogen hebben."

Als modern 'klooster' biedt HX Hoogcruts nu onderdak aan vijftien gebruikers, die actief zijn op het gebied van kunst, cultuur, natuur en technologie. Janssen: "Grofweg kunnen we drie groepen onder-

scheiden. We hebben de 'holisten', die onder meer cursussen reiki en yoga aanbieden. Dan zijn er de makers, onder wie een houtbewerker en een messenmaker. En tenslotte de kennisinstututen, zoals studenten van de technische universiteit RWTH in Aken en de kunstacademie in Maastricht. Hoe kunnen we die drie groepen laten matchen? En hoe brengen we de kloosterinvulling terug, maar dan op een hedendaagse manier? Dat zijn vragen die we gezamenlijk proberen te beantwoorden."

Ontmoetingsplek

Hoe HX Hoogcruts precies invulling krijgt, is een kwestie van experimenteren. "We zijn geen commerciële eventlocatie en ook geen bedrijfsverzamelgebouw. Wel verhuren we ruimtes en faciliteren we activiteiten die maatschappelijke meerwaarde hebben. Je kunt bijvoorbeeld een rondleiding krijgen onder de noemer 'Buitengoed Hoogcruts', een samenwerkingsverband met bedrijven in de directe omgeving. En voor de gemeente Margraten is het project 'de Reiziger' uitgevoerd, waarbij vier van onze gebruikers workshops hebben georganiseerd in hun eigen expertise: foto's maken, verhalen vertellen,

vlaaien bakken en schilderen. Zo halen we de buitenwereld hier naar binnen. Want dat is wat we willen: een gastvrije ontmoetingsplek zijn, waar door kruisbestuiving nieuwe inzichten en ideeën kunnen rijpen en waar we creatieve oplossingen bedenken. Een blijvend lerend en evoluerend platform, dat een dynamisch venster op de wereld biedt."

Wijngaard

Om te illustreren wat ze daarmee bedoelt, wijst Janssen op de renovatie van de kloostertuin, die in volle gang is. "Aan het begin van de twintigste eeuw bestond de tuin uit twee delen: het zuidelijke deel was ingericht voor recreatief gebruik, in het noordelijke deel werden groenten en fruit verbouwd. Die tweedeling was er nog, toen Het Limburgs Landschap het klooster kocht. Het nieuwe ontwerp borduurt daar op voort. Het zuidelijk deel wordt

vooral meditatief, met mooie parkbomen en voorjaarsbloeiers. Aan de noordkant maken we een productiedeel, met bijvoorbeeld een wijngaard en een pluktuin. Een van onze gebruikers, Stichting Somnium, levert er 'groene zorg' en begeleidt er kinderen aan wie zij jeugdhulp bieden. In de toekomst hopen we, net zoals vroeger in het klooster, weer zelfvoorzienend te worden met wat we in de tuin kweken."

"In HX Hoogcruts leven én programmeren we bewust mee met de seizoenen. Dat vind ik het meest bijzondere hier", zegt de kwartiermaker. "Het klooster dwingt je tot het maken van een terugtrekkende beweging. Daarom is het zo'n fijne plek. De drempel voor iemand van buiten is misschien hoog, maar wie hier eenmaal binnen is, snapt het meteen."

In het erfgoedweekend zet Het Limburgs Landschap de deuren van HX Hoogcruts open voor bezoekers. Op 8 en 9 oktober zijn er rondleidingen. Reserveren kan via: www.limburgs-landschap.nl of scan de QR-code

